Stöfunarkver.

Akureyri,

1854.

Nýtt

STÖFUNARKVER

handa börnum.

Útgefendur:

Í. Íngimundarson. V. Sigurðsson.

Kostar óinnbundið 12 sk.

AKUREYRI.
Prentað í prentsmiðjunni þar, af H. Helgasyni.
1854.

a b c d e f g h

i j k l m n o p

q r s t u v x y z

þ æ ö

a	á	au	b	c	d	ð	e	ei
		öi	bje	sje	dje	eð		
ey	ė	f	g	h	i	í	j	k
ei	je	eff	gje	há			joð	ká
l	m	n	o	ó	p	q	r	s
ell	emm	enn			pje	kú	err	ess
t	u	ú	v	x	y	ý	z	
tje			vaff	eks	i	í	seta	

þ	æ	ö
þorn		

A B C D E F G H

I J K L M N O P

Q R S T U V X Y

Z Þ Æ Ö

a b c d e f g h i j k l

m n o p q r s t u v x

y z þ æ ö

A B C D E F G H I J K L

M N O P Q R S T U V X

Y Z Þ Æ Ö

a b c d e f g h i j k l m

n o p q r ſ s t u v x y z

þ æ ö

A B C D E F G H I K

L M N O P Q R S T U

V X Y Z Þ Æ Ö

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Helztu merki, sem koma fyrir í málinu.

, Comma. Högg. þögn eins lengi og verið er að telja til eins.	; Semicolon. Depilhögg. þögn eins lengi og verið er að telja til tveggja.	: Colon. Tvídepill. þögn eins lengi og verið er að telja til þriggja.	. Punktum. Depill. þögn eins lengi og verið er að telja til fjögra.
— Pausa. þánkastryk.	? Qvestio. Spurníngarmerki.	! Exclamatio. Upphrópunarmerki.	’ Apostrophus. Úrfellíngarmerki.
- Devis. Samtengíngarmerki.	( ) Parenthesis. Innilokunarmerki.	:,: Iteratio. Ítrekunarmerki.	,, Hyphe. Tilvitnunarmerki.
§ Paragraph. Greinarmerki.	† Dauðamerki.	Ávísunarmerki.	ɔ: það er.

Almennar tölur.		Rómverskar tölur.
1	Einn	I
2	Tveir	II
3	þrír	III
4	Fjórir	IV
5	Fimm	V
6	Sex	VI
7	Sjö	VII
8	Átta	VIII
9	Níu	IX
10	Tíu	X
50	Fimmtíu	L
100	Hundrað	C
500	Fimm hundruð	D
1000	þúsund	M

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 40 50 60 70 80 90 100 1,000 10,000 100,000 1,000,000

1854 — MDCCCLIV.

1. Nokkur eins atkvæðis orð.

Á í ó æ. — Að af ál al án ár ás át ax eð ef ei ek el en er et ex ey fá fæ gá há ið il íl is ís já jú ká kú lá ló má mó mý ná nú ný óð of og ók ól óm óp ós óx rá ró sá sú tá um un úr út vo ýt þá þó þú æð æl æp ær æt öl ör. — Bje sje dje eff gje ell emm enn pje err ess tje ljá hjá frá far fár sár lár bær sær mær kær nær jeg gef hey mey nei svo sjá sem von rif nef fat mór net bað með bit fit mót hót sót sút lút húð sex sjö ein auð sæt mæt læt dag lag hag sag mig þig sig rok bók jók sök rök mök tök ryk hik vel sel þel mel jel hel fel tel bál kál tál sál mál mal sal hal kal vil til þil gil mín pín sín tún hún tin hin lin vin mör hör vör för vax lax fax sax blý því brú trú fræ frú kló mjó slá hjó spá ská þvo tvo tvö opt ull öll öld eld und önd org oss urð örn orm

arm yzt orf örk öfl afl ögn rós. — Dauð nauð rauð lauf hlje hrár smár hann vjer tjón djúp sein mein raun laun daun græt sætt slök flök kjöt prik sjón hjón ljón frón hjóm mjöl fjöl dvöl gjör skör kjör bjór blár blað blóð blek blóm brún dráp grát einn flug gler gróa glóð gnoð gras grár flár þrár hvað hver hvar knje knár knör mjór sjór stór skór skel skip snót ljót spil skil stig strá trje tröð trúr trog tvær gull full sull bull fall kall síld sáld mild gild köld höll föll fólk tólg pils háls mund land hönd bönd eymd tönn fönn heim minn þinn sinn borg sorg foss hoss jörð hörð lend lind görn börn horn korn járn vörn harm garm torf horf mörk merk þótt sótt sigð nögl fugl rugl mest bezt fast hest gafl tafl tópt nafn safn höfn sögn gögn ljós fjós vaff þorn þrír fimm seta. — Fremd björn brauð björg björk brjef drótt dyggð dramb grjón grænn gengd gnótt gjald grund hjálp hvass hvolf hross kross kvöld mjálm prjál prjón reynd leynd skinn skegg hregg skjól sljór smjör spjör snjór spönn skömm staup steik stóll

stund sverð strok strit strax tveir fernt fjöld heill gjöld snild tröll sköll mjöll fjöll mjólk tjald helzt selzt hrund hjörð gjörð kvörn fyrst misst kverk þrótt ljótt stafn hrafn dröfn haust naust laust. — Grennd frjáls brjóst stjórn staung sveinn hreinn skrölt tryggð traust skript hraust fremst hljótt fljótt flutzt gletzt gretzt rjetzt ljetzt.

2. Nokkur tveggja atkvæða orð.

Lát-a, leit-a, líð-a, lof-a, læs-a, lýs-a, leyf-a, laun-a, ljett-a, leiptr-a, lækn-a, leig-a, mat-a, mið-a, mæt-a, mæl-a, mán-i, mæð-a, mín-a, mess-a, miss-a, minn-a, mæn-a, nag-a, niðr-i, næl-a, nær-a, neyð-a, nem-a, nauð-a, nötr-a, níst-a, náð-a, nægj-a, næst-a, ræn-a, ráf-a, ríð-a, rist-a, ró-a, sæm-a, reykj-a, renn-a, reim-a, rót-a, bað-a, biðj-a, bíð-a, bor-a, bog-a, ber-a, bjóð-a, bægj-a, bæt-a, beygj-a, píp-a, penn-i, pok-i, pín-a, prjón-a, prett-a, deil-a, deyf-a, dúf-a, dett-a, drengj-a, dæm-a, dóm-a, tal-a, tæm-a, tár-a, tón-a, tefl-a, tann-a, teym-a, teygj-a, tinn-a, gæt-a, gef-a, geym-a, glat-a,

gat-a, gap-a, get-a, gjós-a, grenn-a, gæf-a, káp-a, kon-a, kær-a, kæl-a, kjós-a, kom-a, kvenn-a, kann-a, nenn-a, haf-a, hrot-a, húf-a, hóst-a, han-a, hol-a, heyr-a, hægr-a, heim-a, ját-a, jet-a, jórtr-a, jór-a, vað-a, vax-a, venj-a, væt-a, ver-a, veg-a, vak-a, sker-a, fán-a, feit-a, hvín-a, fet-a, fjól-a, fórn-a, fest-a, frest-a, freist-a, sag-a, selj-a, síg-a, sitj-a, sof-a, sjúg-a, segj-a, semj-a, till-a, snemm-a, sigr-a, sáp-a, glím-a, hend-a, prent-a, svar-a, riðj-a, greið-a, lif-a, klif-a, breit-a, heit-a, beit-a, neyt-a, sýt-a, fitj-a, heiðr-a, greiðr-a, leiðr-a, kenn-a, freyð-a, þrenn-a, tvenn-a, pann-a, rót-a, nót-a, ljót-a, njót-a, brjót-a, snót-a þrjót-a, not-a, lot-a, rot-a, flot-a, kot-a, slot-a, krot-a, mút-a, lút-a, sút-a, bút-a, kúl-a, súl-a, múl-a, fær-a, skær-a, sær-a, lær-a, gær-a, dæs-a, sjóð-a, sötr-a, lötr-a, tötr-a, fjötr-a, jötn-a, deyj-a, stynj-a, glymj-a, þylj-a, mylj-a, hat-a, bat-a, rat-a, man-a, flan-a, ban-a, tán-a, grán-a, blán-a, hlán-a, frán-a, baug-a, laug-a, haug-a, draug-a, saum-a, laum-a, kraum-a, lauf-a, þauf-a, dauf-a, fað-ir, fag-ur, fljót-ur, finn-ur, lamp-i,

safn-a, berj-a, lend-a, brydd-a, saung-ur, leng-ur, eng-inn, mjólk-a, dott-a, lit-a, salt-a, klof-i, kafn-a, sæt-ur, læt-ur, mæt-ur, græt-ur, kamb-ur, ham-ar, sam-an, reit-a, geit-a, mill-i, mað-ur, glað-ur, hrað-ur, nað-ur, frels-a, heils-a, helg-a, hreins-a, val-ur, sum-ar, völl-ur, morg-un, suð-ur, aust-ur, vest-ur, norð-ur, vond-ur, vit-ur, sann-ur, sadd-ur, salt-ur, svång-ur, túng-a, tann-ir, lok-a, rok-a, strok-a, hrok-a, hreys-i, hæl-i, sýsl-a, hvísl-a, mýsl-a, gisl-íng, gæf-a, svæf-a, hæf-a, gnæf-a, kvöld-a, hrökkv-a, stökkv-a, slökkv-a, höld-ur, helg-ur, heit-ur, teit-ur, reit-ur, feit-ur, gam-an, sokk-ur, fram-an, ham-ur, fram-ur, tam-ur, sam-ur, mik-ill, lít-ill, fer-ill, móð-ur, sjóð-ur, góð-ur, fróð-ur, óð-u, fóð-ur, hróð-ur, hljóð-ur, gróð-ur, temj-a, telj-a, hylj-a, belj-a, velj-a sýn-a, týn-a, van-a, fylgj-a, dylgj-a, kvelj-a, mylj-a, fremj-a, höggv-a, sökkv-a, hremm-a, þramm-a, leng-i, meng-i, lypt-a, ypt-a, tipt-a, skript-a, gipt-a, svipta, aum-ur, glaum-ur, taum-ur, naum-ur, raum-ur, byggj-a, liggj-a, hyggj-a, hryggj-a, synd-a,

mynd-a, myrð-a, girð-a, birð-i, hirð-a, hirð-ir, firð-ar, fyll-a, hyll-a, gyll-a, snill-i, vill-a, hreif-a, veyf-a, skeyf-a, ap-i, ak-ur, al-in, ak-a, al-a, ít-ur, yrð-a, ot-a, org-a, erj-a, ept-ir, opt-ar, áð-ur, of-ar, yf-ir, und-ir, óð-ar, ut-an, óð-ur, auk-a, ýf-a, eyr-a, aug-a, ald-ur, amm-a, akk-er, átj-án, eng-ill, end-ir, odd-ur, ekk-ert, ein-mitt, apt-ur, átt-a, úng-i, úng-ur, innd-æll, efn-i, ux-i, eit-ur, æt-ur, oll-a, eign-ast, bjall-a, bleik-ur, blaut-ur, bland-a, blaðr-a, brodd-ur, krydd-a, brenn-a, tvinn-a, brest-a, drykk-ur, draum-ur, drun-ur, drag-a, drukkn-a, drjúp-a, drottn-a, dvelj-ast, fjöð-ur, fjór-ir, fjórt-án, fló-a, flýj-a, flenn-a, flat-ur, skjót-ur, flýt-ir, flag-a, flaut-ir, flett-a, frið-ur, fríð-ur, fróm-ur, fros-inn, freð-inn, frels-un, gjör-a, gjót-a, gjald-a, þvað-ur, glenn-a, gleðj-a, gleym-a, glitr-a, grát-a, grimm-ur, grett-ur, hjört-ur, hval-ur, hvít-ur, hveit-i, hvíl-ast, hvork-i, hvirf-ill, hvað-an, klút-ur, klæð-i, klipp-a, klukk-a, klapp-a, klíp-a, krók-ur, krag-i, kremj-a, knýj-a, kreist-a, krýn-a, dvelj-a, kveikj-a, kvist-ur, kvak-a, kvein-a,

mjöð-ur, mjálm-a, pját-ur, plóg-ur, plönt-un, prest-ur, sjald-an, þrjót-ur, skáp-ur, skóg-ur, skól-i, skín-a, skilj-a, skugg-i, skýl-a, sljett-a, sleð-i, slít-a, slepp-a, slátr-a, smið-ur, smjað-ur, smell-ur, snot-ur, snáð-i, snjall-ur, sprett-ur, speg-ill, spil-a, spyrj-a, stíg-a, stað-ur, staf-ur, staf-a, stíng-a, stáng-a, steyp-a, still-a, streym-a, stand-a, stam-a, svinn-ur, sval-ur, svert-a, skræk-ur, skrökv-a, skvett-a, frjett-a, spræk-ur, sprúng-a, sprot-i, spreit-a, stjarn-a, stuld-ur, straum-ur, stjúp-a, strjúk-a, streng-ur, stræt-i, trjón-a, treg-ur, arð-ur, bát-ur, bog-inn, fast-ur, garð-ur, gam-all, gald-ur, gull-öld, gull-hross, hest-hús, hafr-ar, hand-bók, jöf-ur, kvef-sótt, mann-sal, nám-fús, regn-vatn, röð-ull, salt-ker, salt-vatn, sand-steinn, snjó-vatn, stein-gólf, stein-kol, tann-hvass, vín-staup.

3. Nokkur þriggja atkvæða orð.

Auð-sjeð-ur, ár-ris-ull, aldr-að-ur, al-stað-ar, al-man-ak, at-að-ur, afl-a-brögð, ást-fáng-inn, ald-ar-far, bæn-a-hús, bless-að-ur, bein-a-

stór, brenn-i-fórn, beit-i-land, dag-leg-a, daun-góð-ur, dyggð-ug-ur, dökk-hærð-ur, ein-fald-ur, eitr-að-ur, ei-líf-ur, ein-ráð-ur, fest-ar-mey, far-ald-ur, fá-ráð-ur, fjöl-hæf-ur, frjáls-lynd-ur, frum-efn-i, geit-ar-hár, get-spak-ur, góð-lynd-ur, gjör-vall-ur, góm-sæt-ur, gest-ris-inn, him-in-blár, heið-rík-ur, hjón-a-sæng, hvít-hærð-ur, harð-brjóst-a, harð-feng-ur, hör-unds-sár, há-fleyg-ur, harð-hent-ur, inn-vort-is, inn-ýfl-i, inn-við-ir, kurt-eys-i, kapp-girn-i, korn-ak-ur, kvenn-kost-ur, kjör-grip-ur, ljóns-höf-uð, odd-vit-i, klukkn-a-hljóð, klaust-ur-jörð, jarð-epl-i, lög-vís-i, láng-vinn-ur, laun-sát-ur, laus-lát-ur, laufg-að-ur, líf-ern-i, lestr-ar-bók, leið-ar-steinn, myln-u-steinn, menj-a-safn, mó-eygð-ur, mó-rauð-ur, nám-fýs-i, næt-ur-frost, neist-a-flug, ot-ur-skinn, orm-jet-inn, óð-flug-a, orð-róm-ur, prests-set-ur, prjón-að-ur, pen-íng-ur, pálm-við-ur, penn-a-skapt, púð-ur-horn, reið-týg-i, raun-góð-ur, refj-ótt-ur, ridd-ar-i, renn-sljett-ur, reið-hest-ur, reit-íng-ur, sann-sögl-i, sein-læt-i, sann-orð-ur, saung-róm-ur, sæng-ur-föt, snjó-ug-ur, skól-a-sveinn,

sjald-gæf-ur, sjó-mað-ur, stof-u-dyr, stein-bít-ur, stein-lagð-ur, stjörn-u-hrap, stjörn-u-ljós, sag-ar-far, teym-íng-ur, taln-a-list, töfr-a-magn, æð-ar-fugl, æf-i-lángt, önd-veg-i, önd-verð-ur, ön-ug-ur.

4. Nokkur fjögra atkvæða orð.

Ald-ar-hátt-ur, auð-veld-leg-a, am-a-sam-ur, ber-höfð-að-ur, ber-synd-ug-ur, bænd-a-býl-i, dauð-a-dof-i, dengsl-is-ham-ar, dreng-lund-að-ur, dæm-i-sag-a, ept-ir-mað-ur, end-a-slepp-ur, eld-a-skál-i, frels-is-stólp-i, fjær-ver-and-i, fót-a-miss-ir, ferð-a-sag-a, fimb-ul-vet-ur, góð-vilj-að-ur, gleð-i-leg-ur, gæf-u-sam-ur, grimm-i-leg-ur, gam-an-sam-ur, hun-ángs-kak-a, heils-u-brunn-ur, hvers-dags-leg-ur, hand-ar-jað-ar, hvat-skeyt-leg-ur, jarð-ar-gróð-i, jöt-un-heim-ar, jól-a-apt-an, kon-u-rík-i, karl-mann-leg-ur, kveif-ar-leg-ur, kon-úngs-set-ur, kvenn-a-blóm-i, ljós-a-hjálm-ur, lán-ar-drott-inn, leig-u-lið-i, lauf-a-skurð-ur, lamb-a-blóm-i, mynd-a-smið-ur, met-orð-a-gjarn, mjólk-ur-fat-a, mjalt-a-kon-a, morg-un-

roð-i, mæð-u-sam-ur, morg-un-verð-ur, mús-a-gildr-a, neð-ar-leg-a, norð-ur-end-i, not-in-virk-ur, nið-a-myrk-ur, of-ar-leg-a, op-in-mynnt-ur, ó-tal-sinn-um, orð-a-skort-ur, ól-ar-reip-i, ótt-a-leg-ur, penn-a-fjöð-ur, prest-a-skól-i, páf-a-vill-a, prest-a-tekj-ur, prjón-a-saum-ur, rokk-a-smið-ur, raun-a-leg-ur, rausn-ar-leg-ur, róst-u-sam-ur, renn-i-smiðj-a, svefn-her-berg-i, sess-u-naut-ur, sóm-a-leg-ur, sik-ur-hnött-ur, söðl-a-smið-ur, ljá-a-smið-ur, sæld-ar-stað-ur, svað-il-far-ir, sól-ar-gáng-ur, svegj-an-leg-ur, titl-íngs-hreið-ur, taln-a-búð-ir, verzl-un-ar-búð, ten-íngs-faðm-ur, und-ar-leg-ur, ull-ar-kamb-ar, vetr-ar-set-a, vist-ar-ver-a, væt-u-sam-ur, þol-in-móð-ur, æf-in-týr-i, æð-is-geng-inn, ætl-un-ar-verk, æf-in-leg-a, ön-ug-leg-ur, ösk-u-lit-ur.

5. Nokkur fimm atkvæða orð.

Akk-er-is-streng-ur, brauð-söl-u-kon-a, brot-a-reikn-íng-ur, brenn-i-víns-ket-ill, her-liðs-for-íng-i, borg-ar-a-eið-ur, verzl-un-ar-mað-ur, eign-ar-rjett-ind-i, góð-gjörð-a-sem-i, gull-gerð-ar-mað-ur, háð-úng-ar-full-ur, heim-a-mann-leg-

ur, hæf-i-leg-leik-i, iðn-að-ar-mað-ur, krydd-brauðs-bak-ar-i, land-a-lýs-íng-ar, mæl-íng-ar-fræð-i, meist-ar-a-leg-ur, mið-deg-is-mat-ur, málm-nám-a-fræð-i, orðs-til-bún-íng-ur, sól-ar-upp-kom-a, sam-kom-u-stað-ur, tvinn-a-bands-sokk-ar, ver-tíð-ar-mað-ur, þrenn-íng-ar-há-tíð, þegj-and-a-leg-ur.

6. Myndanir orða.

A. myndan nafnorða.

Vinur, vina, vinátta; söngur, söngvari; vinda, vindill; band, bandíngi; drottnari, drottníng; karl, kerlíng; lesa, lestur; vitna, vitni; Ísland, Íslendíngur; dómur, dómari; freista, freistni; laus, lausn; vald, veldi; lipur, lipurleiki; teyma, teymíngur; aumur, eymd, aumíngi; hraustur, hreysti; hygginn, hyggindi; land, landi; gröf, gryfja; heimska, heimskíngi; spakur, speki; fátækur, fátækt; horn, hyrna; auður, auðna; vitur, vizka; kunnugur, kunníngi; karlmaður, karlmennska; kul, kuldi; flatur, flötur; votur, væta; úngur, úngi, únglíngur; skot, skytta; berja, barníngur; arm-

ur, ermi; hnúður, hnýðíngur; fer, för, ferð; duga, dyggð; sjá, sjón; reyna, reynd; háð, háðúng; lengja, lengd; þúngur, þýngd; bera, birði; kænn, kænska; hrella, hrellíng; þjá, þjáníng; gefa, gjöf; skera, skurður; rok, roka; þyrstur, þorsti; skemmta, skemmtun; fegra, fegurð; stofna, stofnun; skíra, skírn; sæll, sæld; skór, skóari; laga, lögun; játa, játníng; leyna, leynd; arfur, erfíngi; munnur, mynni; verzla, verzlun; nema, nám; sæma, sæmd; hattur, hattari; þjófur, þjófnaður; lýg, lýgi; dagur, dögun; hollur, hollusta.

B. Myndan lýsíngarorða.

Hugur, hugaður; hlýða, hlýðinn; kostgæfni, kostgæfinn; fíndni, fíndinn; sveiti, sveittur; dauði, dauðlegur; dala, dalaður; flýta, fljótur; þvo, þveginn; ár, árlegur; dagur, daglegur; for, forugur; súr, sýrður; þjófur, þjófóttur; kríngla, kringlóttur; lot, lotinn; ofsi, ofsalegur; hræða, hræddur; gæta, gætinn; horn, hyrndur; lauf, laufgaður; friður, friðsamur; lúi, lúinn; ávöxtur, ávaxtarsamur; svefn, svefnugur; dýrð, dýrðlegur; auga, eygður; Eng-

land, enskur; Norvegur, norrænn; háð, háðskur; fæla, fælinn; Ísland, íslenzkur; Danmörk, danskur; Frakkland, frakkneskur; Valland, velskur; Spán, spánskur; Þjóðverjaland, þjóðverskur; Svíþjóð, sænskur; Eyjafjörður, eyfirzkur; dýr, dýrslegur; skáld, skáldlegur; hrukka, hrukkóttur; hæra, hærður; hreinlæti, hreinlátur; grjót grýttur; gat, götugur; gras, grösugur; þögn, þögull; hnöttur, hnöttóttur; höttur, höttóttur.

C. Myndan sagnarorða.

Bragð, bregða; ljós, lýsa; skot, skjóta; fullur, fylla; smjaður, smjaðra; hræsni, hræsna; gull, gylla; hreinn, hreinsa; já, játa; þú, þúa; fölur, fölna; líkur, líkja, líkjast; roði, roðna; ljómi, ljóma; smellur, smella; daufur, deyfa; sitja, setja; latur, letja; op, opna; reykur, reykja; vaka, vakna; liggja, leggja; springa, sprengja; hánga, hengja; lánga, lengja; auga, eygja; hugur, hugsa; frægur, frægja; skjól, skýla; friður, friða; ör, örfa; þrár, þrána; sómi, sæma.

Árn i. Ei rík ur. Jak ob. Odd ur. As- björn. Jón. Jó hann. Páll Eyj ólf ur. Jó- sep. Frið björn. Finn ur. Hró bjart ur. Frið- rik. Kol beinn. Knút ur. Sig urð ur. And- rjes. Gísl i. Kon ráð. Steph án. Ben ja mín. Guð mund ur. Lopt ur. Tóm ás. Berg ur Guðn i. Lár us. Teit ur. Kristj án. Hin rik. Mar teinn. Úlf ar. Cle mens. Halld ór. Magn- ús. Vig fús. Phil ipp us. Hann es Sveinn. Met ú sal em. Vil hjálm ur. Da víð. Ind riði. Ní els. Xer xes. Dað i. Íng ólf ur Nik u lás. Sak a rí as. Xen ó phon. Þor steinn. Ýng var. Ön und ur. Þor lák ur. Rafn. Agn es. Hen- rí ett a. Mar í a. Álf heið ur. Dag björt. Jó- hann a. Ann a. Dóm hild ur, E lís a bet. Nik- ó lín a. El ín. Pál ín a. Björg. Em il í a. Jór un. Ragn heið ur. Ný björg. Berg þór a. Kat rín. Sig ríð ur. Char lott a. Lo vís a. Ther es í a. Þór un. Clar a. Krist ín. Frið- rik a. Mar grjet. Vil helm ín a. Guð rún. Guð finn a. Helg a. Íng i ríð ur. Le ó nór a. Ól öf. Odd rún. Un a. Val gerð ur. Ýng veld ur.

A dam og Ev a vor u hin ar fyrst u mann-
eskj ur. Syn ir þeirr a hjet u: Ka in og Ab-
el. Syn ir Nó a hjet u: Sem, Kam og Ja-
phet. Ætt feð urn ir vor u: Ab ra ham, Ís-
ak og Jak ob. Ís ak átt i tvo syn i: Jak-
ob og Es a ú. Syn ir Jak obs vor u tólf, og
hjet u þeir: Rú ben, Sí me on, Le ví,- Jú da,
Dan, Naph ta lí, Gað, Ass er, Iss ask ar,
Se bú lon, Jó seph og Ben ja mín. Syn ir
Jó seps hjet u: Eph ra im og Man ass e.
Þrír fyrst u kon úng ar Gyð íng a vor u: Sál,
Da víð og Sal ó mon.

Fjór ir stærr i spá menn irn ir hjetu: Es-
a í as, Jer e mí as, Es e kí el og Dan í el.
Tólf smærr i spá menn irn ir hjet u: Hós e-
as, Jó el, Am os, Ob a dí as, Jón as, Mik a,
Na hum, Hab a kuk, Seph an í as, Hagg a í,
Sak ar í as og Mal a kí as.

Guð spjall a menn irn ir vor u fjór ir, og
hjetu: Matt e us, Mark ús, Lúk as, Jó hann-
es. Post ul arn ir vor u tólf, og hjet u: Sí-
mon Pjet ur og bróð ir hans And re as, Jó-
hann es og Jak ob, syn ir Seb e de us ar, Phil-

ipp us, Bar tó ló me us, Tóm ás, Matt e us, Jak-ob Al phe us ar son, Thadd e us, Sí mon vand-læt ar i og Jú das frá Kar í ot.

Hundurinn geltir. Hesturinn hneggjar. Hrúturinn kumrar. Kötturinn mjálmar og malar. Kýrin baular. Lambið jarmar. Músin tístir. Nautið bölvar. Svínið hrín. Haninn galar. Hrafninn krúnkar. Spóinn vellur. Titlíngurinn sýngur. Örnin hlakkar.

Það var einu sinni dálítill drengur; hann var ekki hærri enn borð, sem setið er við, og faðir hans ljet hann fara í skóla, til að læra að lesa.

Einn morgun var allra bezta veður, glaða sólskin, og allir litlu fuglarnir súngu, hver í kapp við annan. Litli drengurinn hafði ekki svo mikið gaman af að lesa, og vildi heldur vera úti að leika sjer, enn fara í skólann, af því hann var svo úngur og óhygginn. Hann sá bíflugu, sem var að fljúga til og frá um

blómstrin og fífla kollana, og sagði við hana: „Gerðu svo vel að leika við mig, bífluga litla!“ En bíflugan sagði: „Nei, jeg má ekki vera löt; jeg verð að vinna, fljúga til og frá, og sjúga hunángið úr blómstrunum.“

Síðan mætti drengurinn hundi, og sagði við hann: „Viltu leika við mig, seppi minn?“ En hundurinn sagði: „Nei, jeg má ekki vera latur. Jeg verð að hlaupa í kríngum ærnar, svo þær komist allar heim á kvíarnar, og þarf að flýta mjer.“

Nú kom litli drengurinn að einni heysátu. Þar sá hann máríátlu, sem var að týna eitthvað úr sátunni. Hann kallaði til hennar, og sagði: „Viltu' ekki leika við mig, máríátla litla? Komdu, heyrðu mjer!“ En máríatlan sagði: „Nei, jeg má ekki vera löt, því jeg verð að týna hár, til að búa til hreiðrið mitt úr.“ Og svo flaug hún burt.

Loksins hitti drengurinn hest, og sagði við hann: „Viltu' ekki leika þjer við mig, hestur minn! „Nei,“ sagði hesturinn, „jeg má ekki vera latur; því jeg á að fara að gánga

fyrir plógi; annars fæst ekkert korn, og ekkert brauð verður búið til“.

Þá fór litli drengurinn að hugsa með sjálfum sjer: Hvernig stendur á þessu! Fyrst allir segja, að þeir megi ekki vera latir, þá mega litlu drengirnir víst heldur ekki vera það; og nú hljóp hann, sem fætur toguðu, heim að skólanum, og varð eins iðinn og viljugur að lesa, og bíflugan, þegar hún er að safna hunángi.

Hvað er fram orðið, Jón minn! — Klukkan er tólf. Það er hádegi. Komdu út! Hvar er sólin? Snúðu andlitinu á móti sólinni! Þar er suður. Þegar klukkan er tólf, og þú horfir beint á sólina, þá snýr andlitið á þjer ætíð í suður. Snúðu þjer nú hálfan snúníng til vinstri handar! og horfðu beint fram undan þjer! Þar er austur. Þegar það fer að birta á morgnana, og þú horfir í þá átt, geturðu sjeð sólina koma upp, því sólin kemur æfinlega upp í austri.

Snúðu nú bakinu að sólunni! og horfðu beint fram undan þjer! þar er norður.

Snúðu þjer svo hálfan snúníng til vinstri handar! og horfðu beint fram undan þjer! þar er vestur. Þegar fer að líða undir kvöldið, sjest sólin í þeirri átt, því hún rennur ætíð í vestri.

En hvað veðrið er gott í kvöld! Komdu, Kristján, og horfðu á sólina. Hún er að renna. Mikið er fallegt að sjá það! Nú þolum við að horfa á hana; bjarminn er ekki eins mikill og um miðjan daginn, þegar hún var hærst á loptinu. En hvað skýin eru fögur! Þau eru blóðrauð og glóa eins og gull! Nú er sólin næstum runnin. Við sjáum ekki, nema helfínginn af henni. Nú hvarf hún. Farðu vel, sól, þángað til í fyrra málið!

En — horfðu nú í austrið, Kristján! Hvað er það, sem kemur upp þarna bak við fjallið? Það verður að vera eldur. Nei, það er túnglið. Það er ofur stórt; en hvað það er rauðleitt! Núna er túnglið krínglótt, af því

það er í fyllíngu; en það verður ekki öldúngis svona krínglótt annað kvöld; það hverfur dálítið af röndinni á því; og svona hverfur meira og meira af því, þángað til það er orðið eins og upp spenntur bogi, og þá kemur það ekki upp fyr enn eptir hátta tíma. Þegar hálfur mánuður er liðinn frá fyllíngunni, sjest það ekki lengur. Þá er kallað, að það komi nýtt túngl. Fyrst er það ofur lítið og mjótt, en verður stærra og krínglóttara með hverjum degi, þángað til það er orðið fullt aptur, eptir hálfan mánuð, og þú sjerð það koma aptur upp undan fjallinu, eins og í kvöld.

Við skulum fara heim; það er komið kvöld. Líttu á, hvað skugginn minn er stór. Hann er til að sjá, eins og stór risi, sem gengur á eptir mjer.

Skugginn þinn er stór, af því sólin er lágt á lopti. Það er komið undir sólar lag. Gættu að skugganum þínum um miðjan daginn á morgun, og þá skaltu sjá, að hann er miklu minni.

Á sumum stöðum er sólin beint upp yfir mönnum um hádegið, og þá er enginn skuggi af manni. Ef sólin væri beint upp yfir þjer, yrði hitinn afar mikill.

En hvers vegna er heitara, þegar sólin er beint upp yfir mjer?

Það kemur til af því, að sólar geislarnir falla þá lóðrjett niður á þig. Um miðjan daginn sendir sólin geisla sína beint niður á þig; en kvöld og morgna koma þeir skáhallara, og færri af þeim hitta þig. Þess vegna er líka heitara um miðjan daginn. Sólin er allan daginn lángt í burt frá jörðunni, miklu fleiri þúsundir mílna, enn þú getur talið.

Spakmæli og heilræði.

Það er engin skömm að vita ekkert; en að vilja ekkert læra, það er skömm.

Trúðu ekki öllum, sem hæla þjer; því þeir tala opt þvert um huga sinn.

Það er of seint að iðrast í ellinni, að hafa ekki lært neitt í æskunni.

Það sem þú getur ekki borgað með pen-

íngum, áttu að minnsta kosti að gjalda þakkir fyrir.

Það sem maður hefur einu sinni lofað, það á maður að efna, annars heitir maður svikari.

Að gánga snemma til rekkju og rísa árla upp, gjörir manninn heilsu góðan, ríkan og hygginn.

Vjer eigum að breyta, eins og öll veröldin sæi til vor, og hugsa, eins og sjerhver maður gæti lesið inn í hjörtu vor.

Sá sem engu safnar á sumrin, hefur ekkert að jeta á vetrin; og sá sem lærir ekkert í æskunni, verður að þola skort í ellinni.

Einúngis hinn ánægði er ríkur; en hinn ágjarni er vesæll, af því hann getur aldrei verið ánægður.

Nirfillinn hefur aldrei nóg; hann er nískur við aðra og sveltir sjálfan sig, þegar hann getur ekki notið gæða lífsins fyrir ekkert. Hann kvíðir sífellt hinum ókomna tíma, og til þess að líða ekki skort í ellinni, líður hann skort alla sína æfi.

Maður, gættu þín fyrir ágirnd. Reyndu að

eins að auðga þig með leyfilegum hætti; vertu iðinn verkamaður og góður búhöldur.

Góð og glöð meðvitund er himnaríki í hjarta þínu, hún heimilar þjer vald yfir hinum vondu, og reynist þjer eins og stórakkeri í stórviðrinu. Hún eyðir harmi þínum, eins og sólin þýðir ísinn. Hún er brunnur, þegar þig þyrstir, stafur, þegar þú hnígur niður, hlíf á móti brunahita sólarinnar, koddi, á hverjum þú finnur frið og hugsvölun á dauðastundinni.

Timatal.

Tímanum er skipt í **ár**, árunum í **mánuði**, mánuðunum í **vikur**, vikunum í **daga** og dögunum í **stundir**.

Hálft ár kallast **1 missiri**. Það eru því **2 missiri** í **heilu** ári.

Í einu ári eru **4 árstíðir**, sem heita: **vetur** og **sumar**, **vor** og **haust**.

1 almennt ár er 13 vikumánuðir, 12 almanaksmánuðir eða 52 vikur og 1 dagur, eða 365 dagar; 1 vikumánuður er 4 vikur eða 28 dagar. 1 almanaksmánuður er 30 eða 31 dagur,

en **febrúarmánuður** hefur 3 ár samfleytt 28 daga, en 4. hvert ár, sem kallast **hlaupár,** 29 daga. Í hverju **hlaupári** eru því 366 dagar.

Mánuðirnir heita.

1)	Janúar	sem	hefur		31	daga.
2)	Febrúar	—	—	28 eða	29	—
3)	Marz	—	—		31	—
4)	Apríl	—	—		30	—
5)	Maí	—	—		31	—
6)	Júní	—	—		30	—
7)	Júlí	—	—		31	—
8)	Ágúst	—	—		31	—
9)	September	—	—		30	—
10)	Október	—	—		31	—
11)	Nóvember	—	—		30	—
12)	Desember	—	—		31	—

1 vika er 7 dagar, sem heita: **Sunnudagur, Mánudagur, Þriðjudagur, Miðvikudagur, Fimtudagur, Föstudagur, Laugardagur.**

1 dagur eða **sólarhríngur,** sem hjá oss reiknast frá **miðnætti** til **mið-**

nættis, er **2 dægur**, **8 eyktir**, eður **24 klukkustundir**.

Eyktirnar, sem líka kallast **dagsmörk**, heita: **miðnætti**, **ótta**, **miðurmorgun**, **dagmál**, **hádegi**, **nón**, **miðuraptan**, **náttmál**. Hver **eykt** er því 3 klukkustundir.

1 klukkustund er **60 mínútur**, 1 mínúta er **60 sekúndur**.

Dagur er lengstur um sumarsólhvörf, 21. dag júlímánaðar, en styztur um vetrarsólhvörf, 21. dag desembermánaðar. Dagur og nótt eru jafnlaung á **jafndægrum**, 21. dag marzmánaðar og 21. dag septembermánðar. **Sólhvörf** og **jafndægur** eru ekki ætíð 21. dag í þessum mánuðum, heldur frá 20.—22.

Helztu hátíðirnar í árinu heita:

Nýársdagur (Kristur umskorinn, byrjun hins almenna árs), Skírdagur (Kristur innsetti þá heilögu kvöldmáltíð), Föstudagurinn lángi (Kristur leið pínuna), Páskar (Kristur reis upp), Kóngsbænadagur (almennur föstu- og bænadagur), Uppstigníngardagur (Kristur fór til himins), Hvítasunna (Heilagur andi kom yfir postulana), Jóladagur (Kristur fæddist).

Nokkrar dæmisögur.

1. Tálfuglinn.

Veiðimaður nokkur breiddi út net sitt, og ljet tálfugl hjá, er saung ofboð fallega, og átti hann að hæna aðra fugla að sjer með saung sínum. Fuglarnir heyrðu saunginn, flýttu sjer þángað, og töluðu þannig sín á milli: „Sjer er hver nægðin hjer er af æti, og hversu blíðlega býður ættíngi okkar okkur til sín; við skulum nota tækifærið.“ Óðar enn þeir höfðu sleppt orðinu, og voru farnir að jeta, ljet veiðimaðurinn netið detta niður, og misstu þeir þá frelsi og fjör. En einn fuglinn var í fjarlægð, og gekk undan; kallaði þá tálfuglinn á eptir honum, og sagði: „Hver hefur kennt þjer það heilræði, að koma ekki nær?“ Hinn svaraði: „Faðir minn sagði við mig: Sonur minn! þegar einhver jafníngi þinn gyllir eitthvað fyrir þjer með mjög miklum fagurgala, og þegar þjer er bent á mikin ávinníng, er þú get-

ur öðlast fyrirhafnarlítið, þá varaðu þig; því hvort af þessu tvennu sem er, situr svikarinn um þig.“

2. Sægyðjan.

Sægyðja nokkur varð vör við úngan mann, sem reikaði fram og aptur á sjávarströndinni; fór hún þá óðara að sýngja, til að ginna hann nær. En hinn hyggni únglíngur, sem þekkti gjörla töframagn þessara tælandi unaðsemda, hjelt fyrir eyru sín, til þess hann heyrði ekkert, og flýtti sjer þaðan sem mest hann mátti.

Forðastu samvistir vondra manna, því fagurgali þeirra er ekki annað enn snörur, sem þeir leggja til að fella þig.

3. Kötturinn og mýsnar.

Einu sinni ráðguðust mýslur um það sín á milli, hvernig bezt mundi vera að komast undan kettinum; ályktuðu þær þá í einu hljóði, að þær skyldu binda bjöllu um hálsinn á honum, því þegar þær heyrðu hljóð hennar, gætu þær í tækan tíma skotizt undan í holur

sínar. En þegar á átti að herða, þorði engin þeirra að hengja bjölluna á köttinn, og kom því óska-ráð þetta þeim að engu haldi.

Þannig hafa margir menn nægð af góðum ráðum, en geta ekki framkvæmt þau, og það er þó aðalatriðið.

4. Tóan og hýenan.

Einu sinni var tóa svo óheppin, að lenda í klónum á hýenu, sem er eins konar villudýr, óvenjulega grimmt; fór hún þá að bera sig mjög aumkunarlega, og bað hýenuna í öllum bænum að láta sig lausa, talaði mikið um hvað fögur dyggð miskunsemin væri, og tók það loks fram, til þess hún skyldi því heldur vægja sjer, að hún væri ekki annað enn skinn og bein, sem ekki væri einu sinni vert að leggja sjer til munns. Þessu öllu svaraði hýenan að eins stuttlega þannig: „Jeg skal fara eins vægilega með þig, eins og þú fórst í gær með hænu úngana.“

Vjer sjáum sjaldan hina vondu breytni sjálfra vor, eins og hún er í öllum greinum,

fyr enn vjer kennum á afleiðíngum hennar, um leið og vjer sætum sömu meðferð af öðrum.

5. Tóan og yrmlíngurinn.

Yrmlíngur nokkur spurði einu sinni föður sinn, hvort hann gæti ekki kennt sjer eitthvert kænskubragð, til að komast undan hundunum, ef hann kæmist í kast við þá. Faðirinn var orðinn gamall og gráhærður; hafði hann framið margar gripdeildir um æfi sína, og einatt verið í hættu; hann hafði á sjer mörg ör, sem voru augljós vottur þess, að opt hefði við sjálft legið, að hann ljeti lífið á dýra veiðum og í bardögum sínum við hina tryggu verði hæsna húsanna, sem hann hafði lítin sóma haft af. Samt sem áður svaraði hann, og stundi við: „Þrátt fyrir lángvinna reynslu mína, verð jeg að játa, að bezta ráðið er, að fara úr vegi fyrir þeim."

Hinn vissasti vegur, til að komast af við þrætugjarna menn, er: að sneiða sig hjá þeim.

6. Moldvarpan og íkornið.

„Veslíngs ræfillinn þinn þarna niðri í skúma-

skotinu þínu,“ sagði eitt sinn íkornið við moldvörpu, sem lá í holu sinni, „jeg kenni sárt í brjósti' um þig. Ímyndaðu þjer einúngis, hvað mjer líður vel; jeg á gull-fallegt hús hátt uppi í eik einni, sem er í forsælu hinna grænu lima hennar, og öldúngis fullt með hin ágætustu aldini; í stuttu máli, jeg á beztu daga, og ættirðu að minnsta kosti að sjá það.“ „Það getur vel verið,“ svaraði moldvarpan, „en einmitt vegna þess jeg sje það ekki, hirði jeg ekki um það, og líður mjer dável í dimma afkimanum mínum innan um ormana mína.“ „En kondu þó að eins einu sinni út úr óhreina skúmaskotinu þínu, sjerlynda nöldrunarskjóðan þín, svo þú sjáir að minnsta kosti, hvað gott jeg á,“ sagði íkornið enn fremur. Moldvarpan fjellst á það, og fór svo með. Þegar hún kom að rótum eikarinnar, blíndi hún upp fyrir sig með sjóndöpru augunum sínum, sá höllina, dáðist að henni, og fór smámsaman að þykja ástand íkornisins fýsilegt. „Vinur minn,“ sagði hún, „mjer þykir gæfa þín girnileg; segðu mjer, hvernig jeg á að því að fara

að bæta kjör mín,“ „það veit jeg ekki,“ svaraði íkornið. „Veiztu það ekki? Geturðu þá öldúngis ekkert liðsinnt mjer?“ „Nei, moldvarpa mín góð, engan veginn,“ ansaði íkornið; gjörvallt eðli þitt er gagnstætt lífernisháttum mínum; þú getur ekki einu sinni klifrað upp í eik. Í stuttu máli, jeg get ekki hjálpað þjer, veslíngs moldarbúi!“ Moldvarpan læddist þá burt hrelld í huga, og var nú útsjeð um ánægju hennar í dimma skotinu á meðal ormanna.

7. Akurhænan og leðurblakan.

Akurhænan var einu sinni að sýngja í búri sínu á næturtíma; kom þá leðurblaka þar að, og spurði hana, því hún sýngi aldrei á daginn. „Það kemur til af því, að jeg var handtekin þegar jeg saung á morgnana, og þess vegna sýng jeg nú að eins á nóttunni.“ „Svo hyggin hefðirðu átt að vera áður enn þú varst handtekin,“ svaraði leðurblakan; „en nú kemur þessi varúð þín þjer að engu haldi.“

8. Hin metnaðargjarna trana.

Það var einu sinni gamall maður, sem stóð

sýnt og heilagt á árbakka einum, og þekkti enga aðra vinnu og enga skemmtan aðra, enn að berja ljereptsfatnað þorpsbúanna á stórum steini, og skola hann síðan í ánni; á þessum sama stað var einnig gömul trana liðlángan daginn að leita að ormum og skorkvikindum í forarbleytunni; komst þá skjótt kunníngsskapur á með henni og gamla manninum, og urðu þau mjög samrýnd. Einn dag flaug valur þar fram hjá, hremmdi lævirkja, og fór burt með hann í klónum. Það gekk öldúngis yfir trönuna að sjá, hvað fugl þessi, sem þó var talsvert minni enn hún, var snar og lipur í snúníngum, og skammaðist hún sín fyrir það, að hún skyldi sí og æ vera að leita að ormum í forarleðjunni, þar sem hún þó væri miklu háls- og fótalengri og tífalt búkstærri enn hann; hún ásetti sjer því, að hún skyldi fara að veiða veglegri dýr. Skömmu síðar kom dúfa fljúgandi; flaug þá tranan í lopt upp, fór að elta dúfuna og hermdi um leið eptir valnum alla aðburði hans sem bezt hún gat; en áður enn hún gat komið almennilegu höggi

fyrir sig, var dúfan þegar sezt niður á árbakkanum, og þegar tranan ætlaði að hremma hana, fór hún svo flónslega og klaufalega að, að hún braut báða fótleggina á fluginu.

Það er hyggilegast fyrir hvern mann, að vera kyr í stöðu sinni, og láta sjer nægja að nota vel þá hæfilegleika, sem guð hefur veitt honum.

9. Hesturinn og apakötturinn.

Einu sinni var verið að temja hest, sem var fljótari flestum öðrum hestum þeim er menn höfðu sjeð. Þegar nú múgur og margmenni þyrptist þar að, til að sjá og dást að hesti þessum, kom apaketti, sem staðið hafði í glugga á húsi þar í grennd, og verið sjónarvottur að þessu, í hug, að fara að hlaupa og stökkva, svo menn dæðust einnig að honum; — hann bregður því skjótt við, gengur fram á leikvöllinn, og fer að hlaupa hrínginn í kríng eins og fætur toga. Þegar áhorfendurnir voru búnir að hlæja að honum stundarkorn, rak hestasveinninn hann með svipu burt af skeið-

vellinum, og sagði um leið: „Vertu það sem þú ert, en reyndu ekki til að verða það, sem þú getur ekki orðið.“

10. Hin kæna mús og gildran.

Einu sinni gekk mús, sem hafði verið frædd um allar þær hættur, sem kyni hennar eru búnar bæði af mönnum og hreysiköttum, fram hjá gildru; hafði verið látinn í hana biti af nýsteiktu fleski, og lagði af honum tælandi ilm. „Nei, nei!“ sagði hún við sjálfa sig, „jeg skal vara mig að jeta hann ekki; en óhætt er mjer að finna þefinn af honum.“ Færði hún sig þá nær, þefaði af honum, og kom við fleskið; en þá hljóp lokan, svo músin komst ekki út.

Treystu ekki ofmjög hyggindum þínum og kröptum; því ef þú gjörir það, er hætt við þú farir yfir hið mjóa takmark, sem skilur í milli lasta og dyggða, fyr enn þig varir, og verðir vjelaður.

11. Örnin og Hrafninn.

Örn, sem átti hreiður hátt upp í fjalli, steypti sjer einu sinni niður á lamb, læsti klón-

um í það, og flaug svo með það upp til únganna sinna. En krummi átti líka hreiður í eik einni við fjalls ræturnar, og þegar hann sá þetta, sagði hann við sjálfan sig: „Mjer þótti hún gera vel. En ætli jeg gæti það ekki líka, ef jeg reyndi til þess?“ og með það flaug hann niður, og setti klærnar í annað lamb. En af því að hann gat hvorki flogið upp með það, nje losað aptur lappirnar á sjer úr ullunni, þá varð hann að sitja þarna eins og annað fífl, þángað til smalinn kom að, og tók hann og fór með hann heim til sín, til þess að láta börnin leika sjer að honum. Nú fóru börnin að spyrja, hvaða fugl þetta væri, þá sagði smalinn; „Fyrir einni eða tveimur stundum hugsaði þessi einfaldi auminginn, að hann væri örn; en núna held jeg að hann sje orðinn sannfærður um það, að hann sje ekki nema hrafn.“

12. Kötturinn, Haninn og Músin.

Dálítil mús, sem var heimsk, og þekkti lítið heiminn, af því hún hafði ekki farið víða,

kom einu sinni, með öndina í hálsinum, hlaupandi til móður sinnar, og sagði: „Hjálpaðu mjer, mamma mín! Jeg ætla að deyja af hræðslu! Jeg held það sje ekki hræðilegra dýr til, enn það sem jeg sá. Það hefur svo ógurlegt augnaráð, og gengur svo regíngslega á tveimur fótum; á höfðinu á því og undir hálsinum er eitthvert undarlegt kjötflykki, sem er blóðrautt; það barði sig í ógnar bræði að utan, á báðar hliðar, með hrömmunum, teygði höfuðið fram, og gargaði að mjer með svo nístandi og ógurlegum hljóðum, að jeg skalf og titraði, og flýtti mjer að komast undan, það sem fætur toguðu. Ef jeg hefði ekki orðið eins hrædd við þessa viðbjóðslegu ófreskju og jeg varð, þá hefði jeg komizt í kunníngsskap við eitthvert hið yndislegasta dýr, sem til er. Það var svo ljómandi fallegt á því skinnið, með smágjörfum gráum og dökkum bröndum, og augnaráðið var svo hóglegt og blítt, að jeg varð öldúngis frá mjer numin. Þar að auki var á því svo falleg og laung rófa, sem það dillaði svo vin-

samlega, og leit um leið svo mænandi til mín, að jeg hugsaði það hefði ætlað að fara að segja eitthvað við mig, þegar ógurlega dýrið hitt fældi mig burt.“ „Æ, barnið gott,“ sagði móðirin, „þú þurftir ekki að óttast ófreskjuna, sem þú varst svo hrædd við, því það er meinlaus fugl, sem heitir hani, en þú mátt vera glöð yfir því, að þú komst undan blíðleitu skepnunni, sem þjer þótti svo falleg, því það var hinn ógurlegi köttur, sem að sönnu læzt vera meinleysið og góðmennskan sjálf, en einúngis í því skyni, að tæla mýsnar til sín, til að drepa þær.

13. Örnin og tóuhvolparnir.

Örnin átti einu sinni engan bita til að gefa úngum sínum. Hún lagði því af stað og fór að leita. Loksins kom hún að tóu greni, læddist þar inn, og tók nokkra ný-gotna tóu yrmlínga, og fór svo með þá heim til únganna sinna. Arnar úngarnir hlupu þá undir eins að, og ætluðu að rífa þá í sig; en móðirin sagði: „Bíðið þið við nokkra daga, börn góð! þángað til tóu

hvolparnir eru orðnir holdugri; því það er enn þá engin matur í þeim.“ Eptir þessa áminníngu flaug örnin burt úr hreiðrinu, og var æði lengi burtu; en á meðan mögnuðust tóu hvolparnir dálítið, og þegar assa kom heim, voru þeir búnir að drepa arnar úngana og jeta nokkra af þeim.

Ekki er sopið kálið þó í ausuna sje komið.

Það var einu sinni dálítill drengur, sem var allra mesta gúnga; hann hræddist næstum alla skapaða hluti; hann var hræddur við litlu kiðlíngana, þegar þeir komu og ráku snoppuna inn um rimagarðinn; hann þorði aldrei að taka í skeggið á þeim; og þegar hundarnir komu, þá hljóp hann undan þeim, æpti hástöfum þegar þeir geltu, og hjelt í svuntuna hennar móður sinnar, eins og smábörn eru vön að gjöra.

Einn dag var hann að gánga úti sjer til skemmtunar einsamall, kom þá fjelegur hundur svartur út úr húsi einu, og sagði: Vó, vó. Hann kom fast að honum, flaðraði upp á hann, gelti, og vildi fara að leika sjer við hann; þá tók litli drengurinn til fótanna og hundurinn á eptir honum, og gelti nú enn meir. Drengurinn ætlaði hreint að deyja af hræðslu, og hljóp svo hart sem hann gat; en þar eð hann fór ekki

nógu varlega, datt hann ofan í gryfju, sem var full af forarleđju.

Hann lá nú þarna niđri í gryfjunni grátandi og beljandi, því hann gat međ engu móti komizt upp af sjálfsdáđum, og hefđi hann án efa legiđ þar allan daginn, ef hundurinn hefđi ekki gjört honum þann greiđa, ađ hlaupa heim til foreldra hans, til ađ kynna þeim hvernig komiđ væri.

Þegar hann kom þángađ, klórađi hann í hurđina, og sagđi: Vó, vó; því annađ gat hann ekki sagt. Stúlkan, sem kom til dyra, skammađi hann, og sagđi: „Hvađa erindi áttu híngađ, svarti hundur? viđ vitum engin deili á þjer," og ætlađi ađ reka hann burtu; en hann skauzt fram hjá henni, og hljóp til vinnumannsins, tók í treyjuna hans og togađi í hann, þángađ til hann fór međ honum til gryfjunnar.

Nú sá vinnumađurinn hvađ um var ađ vera; dró hann þá drenginn upp úr gryfjunni, og ljet hundinn hjálpa sjer til. Þađ var ljót sjón ađ sjá; hann var allur forugur og votur frá hvirfli til ilja, og þar ađ auki höfđu allir hann í háđi fyrir gúnguskapinn.

Um framburð bókstafa í sumum framandi nöfnum og orðum.

Au lesist sem **á**, t. a. m. Paulus les Pálus.

C fyrir framan **e, i, y, æ** lesist eins og **s**,

t. a. m. Cicero les Síseró, Cybele les Sýbele, Cæsar les Sesar.

C fyrir framan **a, o, u,** lesist eins og **k,** t. a. m. Cain les Kain, Comma les Komma, Curator les Kúrator.

Á undan öðrum stöfum er **C** lesið sem **k.**

Ch er í sumum orðum lesið eins og **sj,** t. a. m. Charlotta les Sjarlotta.

Ou er opt lesið sem **ú,** t. a. m. Cours les Kúrs.

Ph í upphafi, miðju og enda orðs er lesið eins og **f,** t. a. m. Philippus les Filippus, Sophia les Soffía, Joseph les Jósef.

T er lesið eins og **ts** í miðju orði fyrir framan **i** og annan hljóðstaf til, t. a. m. visitatia les vísítatsía.

X á að lesast eins og **ks** eða **gs,** t. a. m. Xerxes les Kserkses, lax les lags.

Z í upphafi og miðju orðs er eins og **ts, ðs** eða **ds,** t. a. m. Zion les Tsíon, Nazaret les Naðsaret, Íslenzkur les Íslendskur.

Æ er lesið sem **e,** t. a. m. Æneas les Eneas.

